

الله
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آثار معنوی صدقه واجب (زکات) از منظر قرآن کریم

لیلا پرون

فهرست مطالب

۴	چکیده
۱	مقدمه
۲	مفهوم شناسی:
۳	اهمیت زکات از منظر قرآن
۳	اهمیت زکات از دیدگاه آیات
۶	آداب صدقه دهنده
۶	الف) عدم تاخیر
۶	ب) دادن صدقه بیش از اظهار کردن محتاج کنند
۶	ج) دادن صدقه در زمان فاضل
۷	د) پرداخت صدقه واجب به صورا آشکارا
۷	ه) اعطای صدقه بدون منت
۸	خ) داشتن تواضع در هنگام دادن صدقه
۹	التماس دعا از فقیر
۱۰	آثار معنوی زکات
۱۰	تزریق و تطهیر نفس
۱۲	راهی از غم و اندوه
۱۳	نجات از گمراهی
۱۵	بهره مندی از ولایت خدا
۱۶	رحمت الهی
۱۹	نتیجه گیری
۲۱	منابع

چکیده

زکات از موضوعات فقهی و علوم قرآنی است که از مشترکات ادیان آسمانی می باشد و در قران از ضروریات دین اسلام و واجبات شمرده شده است . وجود زکات در میان تمامی ادیان و همراهی آن به نماز نشان از اهمیت و جایگاه آن می باشد

طبق آیات و روایات صدقه دادن یک امر بسیار با ارزشی است که شخص صدقه دهنده باید این کار را برای رضای خدا انجام دهد و مواظب باشد آنچه به فقیر می دهد، به نوعی دهد که باعث خفت و خواری و خجلت و شرم‌ساری فقیر نگردد، و با منت گذاشتن و اذیت فقیر ارزش آن را از بین نبرد و در پرداخت آن باید نزدیکان فقیر خود را در اولویت قرار دهد .

زکات دارای آثار معنوی بسیاری از جمله ؛ تقوی ، رستگاری قبولی اسلام، اخوت دینی، زمینه رحمت خدا ، رضای خدا ، آرامش ، بهرمندی از رزق حلال ، رحمت خدا ، از زمرة محسنات و... می باشد
کلید واژه : صدقه ، زکات ، قرآن ، آثار معنوی ، آیات ، صدقه دهنده

یکی از مباحث مهم در قرآن صدقه است صدقه چیزی است که انسان به قصد قربت از مال خود خارج سازد که به دو شکل واجب و مستحب می باشد صدقه واجب بخشی از اموال شخصی است که با شرایطی خاص به افرادی داده می شود از جمله زکات و فطریه .

زکات به همراه نماز از مشترکات همه ادیان آسمانی پیشین واسلام می باشد که در قرآن از جمله واجبات و ضروریات دین به عنوان یک مسئله فقهی و علوم قرآنی مورد توجه پیامبران ائمه علیه السلام و شاگردان ایشان بوده و آیات و احادیثی در رابطه زکات و مباحث پیرامون آن جمع آوری و نگاشته شد

زکات از مهم ترین اصول اساسی است که در سایه آن بسیاری از مشکلات و محرومیت های اقتصادی مردم و جامعه ریشه کن می گردد و از مهمترین ابزار جهت برقراری عدل قسط در جامعه است از انجا که یکی از معضلات بزرگ در جهان و مخصوصا کشورهای مسلمان، فقر مالی و پی آمد زیانبارسلامت جسمی و روحی و نفس معنوی است و از طرفی این واجب فقهی کمتر مورد توجه و عمل قرار گرفته لذا لازم است که تحقیقات بیشتری در این زمینه مخصوصا از دیدگاه قرآن انجام گیرد و از آنجا که به آثار معنوی زکات از منظر قرآن فقط به ان اشاره یا به صورت اجمالی پرداخته شده ضروری است که این موضوع مستقل و مفصل مورد بررسی قرار گیرد. این نوشتار که به روش کتابخانه ای است به جایگاه و اهمیت زکات از دیدگاه قرآن و همچنین آداب صدقه دهنده و آثار معنوی زکات در قرآن پرداخته است .

خداوند شب و روز و خورشید ماه را در خدمت و بپرده دهی شما قرار داد و ستارگان به او تسخیر شده اند البته در این امر برای گروهی که تعقل می ندانشانه هایی قطعی اوست. [مراد از تسخیر خورشید و ماه در این آیه هر گیری انسان از آنهاست یعنی خداوند آنها را در خدمت بشر و رشد کمال او قرار داده است. بنابراین این همه رحمت الهی شامل کسانی می شود که زکات پرداخت می کنند.]

نتیجه گیری

وجود زکات در میان تمامی ادیان و همراهی آن به نماز نشان از اهمیت و جایگاه آن می باشد از دیگر موارد اهمیت زکات را در قرآن کریم در سوره فصلت می باشد که زکات را از جمله فصول ممیز شرک و اسلام و مرز بین کفر و ایمان معرفی می کند . در اهمیت زکات همین بس که در (سوره بقره و مزمول) از آن به خیری یاد شده که خروج آن از دست آدمی موجب بقای آن در نزد خداوند بر می گردد و در حاجت و نیاز خداوند و به عنوان امین قوی به وی بازگردد، و بلکه چند برابر آن را تحويل وی می دهد.

از آنجا که زکات ، صدقه واجب می باشد بسیار بر پرداخت آن تاکید شده و از طرفی درباره آداب دادن صدقه نیز سفارشاتی بیان شده است مانند: صدقات خود را در یکی از زمان های شریفه و از زمان فاضله بدھد، و آن وقت را برای بذل و عطا مقرر دارد وهمچنین هنگام دادن صدقه از منت نهادن بر فقیر و ایدای او احتراز کند ، و عطایی که به کسی می نماید ، از صفحه‌ی خاطر محو سازد، تا در دفتر حسناتش ثبت گردد؛ که اگر از این صفت خبیثه اجتناب نکند، صدقه او باطل است وغیره .

زکات دارای آثاربسیاری است ازجمله آثارمعنوی که در باره زکات اشاره شده تزکیه و تطهیر نفس است نیاز آدمی به تطهیر روح و جان در دنیا امروز و در جهان ماشین زده و پر هیاهوی ، انواع منکرات و مفاسد چون بیابانی سرد و خاموش هول انگیز بیشتر احساس می شودلذا قرآن کریم برای تزکیه نفس راه های بسیاری را بیان کرده است که ضروری ترین آنها پرداخت زکات می باشد.علاوه بر این باعث می شود انسان از گمراهی و جهل به سوی علم و مهارت حرکت کندوهمچنین پرداخت کننده زکات نه ترسی بر آنهاست و نه اندوهگین می شوند.و...

بنابرین زکات اثاری دارند که باعث اراسته شدن انسان به فضایل و شست وشوی انسان از پلیدی و گناه می شود لذا خداوند زکات را لازمه زندگی مسلمانان قرارداد.

منابع

قرآن کریم

- ١- مفردات الفاظ قرآن کریم ، علامه راغب اصفهانی ، ترجمه: حسین خداپرست ؛ زیر نظر استاد عقیقی
بخشایشی ، چاپ نوید اسلام ، چاپ اول ١٣٨٧
- ٢- علامه طباطبایی، سید محمد باقر موسوی همدانی، ترجمه تفسیر المیزان ، جلد ٢، انتشارات اسلامی
وابسته به جامه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ: بیست و هشتم، تابستان ١٣٨٨
- ٣- افراط البستانی، فواد، ترجمه منجد الطلاق، مترجم: محمد بندریگی، ناشر: انتشارات اسلامی، چاپ
اول، ١٣٨٩
- ٤- محمد بن الحسين الحر عاملی؛ وسائل شیعه ، جلد ٦، ناشر: ذوی القربی (قم)
- ٥- محمد باقر مجلسی ، بحار الانوار جلد ٩٦ ، الطباعه والنشر الامیره ، م ١٤٢٦-٢٠٠٨
- ٦- اکبر فسنجانی هاشمی ، برگزیده فرهنگ قرآنی، ج ٢، تهییه : پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی ،
مرکز فرهنگ و معارف قرآن ، قم : موسسه بوستان کتاب (مرکز نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه
علمیه قم) ، ١٣٨٧ ،
- ٧- ملا احمد نراقی ، معراج السعادت ، ویرایش: کاظم عابدینی مطلق ، ناشر جمال ، چاپ قلم ، چاپ اول
١٣٨٨
- ٨- حبیب الله برزنونی ، اخلاق در قرآن، چاپ کتبیه، چاپ اول، ١٣٩٠ ،

۹- آیت الله جواد آملی ، تفسیر موضوعی قرآن کریم ، مراحل اخلاق در قرآن ، ناشر : مرکز نشر اسراء ،
چاپ دهم زمستان ۱۳۸۸، جلد یازدهم ،